

ДЕКЛАРАЦИЈА О БОРБИ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ

Полазећи од Конвенције Уједињених нација против корупције и преговарачког Поглавља 23 (Правосуђе и основна права) кластера 1 у процесу приступања Европској унији које се бави корупцијом и владавином права, као и препорукама које је дала Група држава за борбу против корупције (*GRECO*), те владавине права као основне претпоставке Устава Републике Србије;

Забринуте због озбиљности проблема и претњи које корупција представља за стабилност и безбедност друштава, подривајући институције и вредности демократије, етичке вредности и правду, те угрожавајући владавину права и одржив развој и због случајева корупције који укључују огромне количине средстава која могу представљати значајан део ресурса наше државе;

Подсећајући и на то да поред тога што нетранспарентне јавне набавке и инфраструктурни пројекти без адекватних антикорупцијских контрола, склапање међудржавних уговора, којим се анулира домаће законодавство и смањује транспарентност, као и неадекватан рад Пореске управе и Агенције за спречавање корупције, доводе до склапања послова са фирмама које воде људи блиски политичким актерима на власти и њиховог богаћења и плаћања државних пројеката новцем из буџета вишеструко више од реалне вредности, корупција може да доведе и до трагичних последица о чему сведочи пад надстрешнице на Железничкој станици у Новом Саду, када је настрадало 16 људи и деце, те свако може бити „жртва корупције”;

Свесни тога да је Србија, осму годину заредом, наставила пад на најзначајнијем глобалном рангирању земаља по перцепцији корупције у јавном сектору (*Transparency International*), по ком дели 105. позицију са Украјином, док је од земаља региона лошије оцењена само Босна и Херцеговина;

Убеђени да корупција није више локална ствар већ транснационална појава која погађа сва друштва и привреде, што чини неопходном међународну сарадњу на њеном спречавању и сузбијању;

Одлучни у намери да корупцији, као генератору готово свих проблема у нашем друштву, станемо на пут;

НАРОДНИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ УСВАЈА

ДЕКЛАРАЦИЈУ О БОРБИ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ

и позива СВЕ ГРАЂАНЕ, АКАДЕМСКУ ЗАЈЕДНИЦУ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, НАУЧНЕ РАДНИКЕ, ПОКРЕТЕ И ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ НА ЗАЈЕДНИЧКУ АКЦИЈУ У ЦИЉУ

1. УСВАЈАЊА ПЕТОГОДИШЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ИСКОРЕЊИВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

Петогодишња стратегија за искорењивање корупције подразумева процесуирање свих афера из претходног периода, доношење нових антикорупцијских закона и мера и гаранцију грађанима да ће Србија постати друштво засновано на владавини права. Овом стратегијом исправиле би се све мањкавости тренутно важеће Стратегије за борбу против корупције, уважиле GRECO препоруке као и реформе предвиђене Поглављем 23 преговора са ЕУ.

2. ИЗМЕНЕ ПРАВНОГ ОКВИРА

Како бисмо обезбедили да нема заштићених и да нико не буде изнад закона, неопходном изменом закона формирало би се **Посебно јавно тужилаштво** за борбу против корупције са посебно пажњом на корупцију јавних функционера. А по узору на неке суседне и друге европске земље, које се ефикасно боре против корупције, изменама правног оквира увели би се истражитељи (криминалистичке полиције) у организацију јавног тужилаштва, односно такозвана **јавнотужилачка полиција**, што би осигурало да полиција у конкретном поступку ради у служби тужилаштва, а не политичких намештеника. Један од првих приоритета Посебног јавног тужилаштва била би **контрола спровођења свих јавних набавки** у протеклом периоду, а које се као један од носећих стубова корупције, спроводе само фиктивно зарад намештених великих послова претходно договореним понуђачима. Доношење **Закона о пореклу имовине јавних функционера** омогућиће проверу имовине укрштањем имовине и прихода јавних функционера, а самим тим и адекватне санкције према сваком појединцу који је злоупотребио јавну функцију и тиме оштетио државу и њене ресурсе, док ће сва нелегално стечена имовина бити одузета, а новац враћен у буџет Републике Србије. Изменама **Закона о утврђивању порекла имовине и посебном порезу** и **Закона о порезу на доходак грађана** постигао би се ефикаснији рад Пореске управе на сузбијању корупције.

3. АКТИВИРАЊА ПОРЕСКЕ УПРАВЕ

Уместо да буде сервис грађана и привреде, Пореска управа (ПУ) постала је инструмент притиска у рукама власти. Неопходно је да ПУ својим законским и другим инструментима контролише сва физичка и правна лица која су порески обвезници по истим критеријумима. Тако би се методом унакрсне процене која пореди пријављене приходе пореског обвезника са неком другом мерљивом величином (нпр. имовином) требало да процени пореску основицу за то лице и, у случају да постоји разлика између пријављених прихода и стечене имовине, наплати додатни порез. Уз ефикасан рад ПУ лако се може утврдити ко се обогатио, а да за то није платио порез, што је нелегално. Такође, бољом сарадњом ПУ са пореским управама у свету, добиле би се информације о имовини држављана Републике Србије у тим земљама што би се користило као додатни елемент за унакрсну процену пореске основице. Коначно, сва документација о таквим пореским обвезницима проследила би се тужилаштву на даље поступање, док би се изменом Закона о порезу на доходак грађана високом пореском стопом на непријављен доходак фактички конфисковао највећи део нелегално стечене имовине и вратио у буџет Републике Србије.

4. ПУНЕ ФУНКЦИОНАЛНОСТИ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Контрола трошења државних средстава, која се неретко користе како би се легализовала корупција у државним органима, неопходан је предуслов за успешну борбу против корупције. Зато је потребно да тужилаштво испита све неправилности у раду Државне ревизорске институције (ДРИ) и процесуира одговорне за пропусте у раду у претходном периоду, а ДРИ као независна врховна ревизорска институција која помаже Републици Србији да мудро управља и користи ресурсе да ради поштујући професионалне стандарде рада и законске прописе.

5. СПРОВОЂЕЊА ВЕТИНГА

По узору на добру међународну праксу треба спровести ветинг, који подразумева ревизију носилаца функција у правосуђу, укључујући проверу имовине, евентуалну повезаност са криминалом и професионалне квалификације. Такође је потребан и реизбор главних јавних тужилаца и председника судова, уз ревизију од стране чланова правосудних савета.

6. ДЕПОЛИТИЗАЦИЈЕ И ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЈЕ ПОЛИЦИЈЕ

Неопходно је спровести реформу кадровске политике, јер у полицији мора да ради стручан и професионални кадар, који ће служити интересу грађана, а не владајућих политичара или криминалних кланова који имају утицај због повезаношћу са политичарима и бизнисменима, а као и у правосуђу, и у систему безбедности неопходна је провера имовине, повезаност са криминалом и професионалне квалификације кључних старешина.

7. УСПОСТАВЉАЊА САРАДЊЕ СА ЕВРОПСКИМ ЈАВНИМ ТУЖИОЦЕМ

Потписивање споразума о сарадњи са Канцеларијом европског јавног тужиоца (*European Public Prosecutor's Office - EPPO*) омогућиће размену стратешких, техничких и оперативних података, као и формирање заједничких истражних тимова са циљем провере трошења средстава из фондова Европске уније, те сарадњу око замрзавања имовине и изручења лица, а све на основу ратификованих међународних конвенција.

8. МОБИЛИЗАЦИЈЕ ГРАЂАНА

Како бисмо успешно стали на пут корупцији, неопходно је стално подизати ниво правне и политичке културе како би сви били свесни шта све корупција јесте и какве штетне последице оставља иза себе. Зато је мобилисање свих наших грађана, струковних удружења, цивилног сектора, покрета, политичких странака, академске заједнице и свих укључених у образовни систем од пресудног значаја за успех.

*Народни покрет Србије
у Београду, 26. април 2025.*